

**SPRÁVA O VÝSLEDKOV
KONTROLNEJ ČINNOSTI SOCIÁLNEJ POISŤOVNE
V ROKU 2020
A PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU BOJA PROTI
ZNEUŽÍVANIU SOCIÁLNEHO SYSTÉMU
A PODVODOM V SOCIÁLNEJ POISŤOVNI**

Bratislava, apríl 2021

OBSAH

ÚVOD	3
A. VNÚTORNÁ KONTROLA VYKONANÁ POVERENÝMI ZAMESTNANCAMI ÚSTREDIA	3
A. 1. Kontroly vykonané zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia	3
A.1.1. Plánované kontroly v oblasti dôchodkových dávok	4
A.1.2. Plánované vnútorné kontroly s iným zameraním	5
A.1.3. Kontroly vykonané mimo plánu kontrolnej činnosti	9
A.2. Kontroly vykonané zamestnancami ostatných organizačných útvarov ústredia	10
B. FINANČNÁ KONTROLA NA MIESTE VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ A ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV POBOČIEK	12
C. VONKAJŠIA KONTROLA VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ÚTVAROV POISTNÉHO POBOČIEK	13
D. VYHODNOTENIE PLNENIA AKČNÉHO PLÁNU	15
D.1. Dôchodkové poistenie	15
D.2. Nemocenské poistenie	16
D.3. Úrazové poistenie	17
D.4. Poistenie v nezamestnanosti	17
D.5. Garančné poistenie	18
D.6. Lekárska posudková činnosť (LPČ)	19
D.7. Výber poistného a vymáhanie pohľadávok	24
D.8. Verejné obstarávanie	26
D.9. Informačné systémy	27
D.10. Prevádzková činnosť	28
ZÁVER	28

ÚVOD

Predmetom predloženej Správy o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2020 sú výsledky:

- vnútorných kontrol vykonaných poverenými zamestnancami Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „ústredie“),
- finančných kontrol vykonaných zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia a organizačných útvarov pobočiek Sociálnej poisťovne (ďalej len „pobočka“),
- vonkajších kontrol vykonaných zamestnancami útvarov poisťovních pobočiek,
- plnenia akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni (ďalej len „akčný plán“).

Kontrolná činnosť v Sociálnej poisťovni bola vykonávaná podľa Kontrolného poriadku Sociálnej poisťovne, Plánu kontrolnej činnosti vykonávanej zamestnancami Sociálnej poisťovne, ústredie, na rok 2020, Plánu finančných kontrol na mieste vykonávaných zamestnancami Sociálnej poisťovne a plánov kontrolnej činnosti pobočiek v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými predpismi Sociálnej poisťovne.

Všetky vyššie uvedené činnosti boli negatívne ovplyvnené vznikom mimoriadnej pandemickej situácie súvisiacej s ochorením COVID 19. Na zasadnutí krízového štábu Sociálnej poisťovne dňa 17. marca 2020 bola prijatá úloha č. A16 „Prerušit' výkon všetkých vonkajších aj vnútorných kontrol do odvolania a posilniť zamestnancami kontroly najviac zaťažené útvary“. V tejto súvislosti došlo k nenaplneniu plánov kontrolnej činnosti z dôvodu potreby realizácie iných prioritných úloh (uspokojenie zákonných nárokov klienta).

A. VNÚTORNÁ KONTROLA VYKONANÁ POVERENÝMI ZAMESTNANCAMI ÚSTREDIA

Vnútorná kontrola vykonávaná poverenými zamestnancami ústredia bola realizovaná:

- zamestnancami odboru kontroly a sťažností ústredia,
- zamestnancami ostatných organizačných útvarov ústredia.

A. 1. KONTROLY VYKONANÉ ZAMESTNANCAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ ÚSTREDIA

Plán vnútorných kontrol, ktoré mal vykonať **odbor kontroly a sťažností v roku 2020** obsahoval celkom: 95 vnútorných kontrol (z toho 7 kontrol v dôchodkovej oblasti). Nakoľko zamestnanci odboru kontroly a sťažností v dôsledku vzniku mimoriadnej situácie v mesiacoch 3-8/2020 poskytovali výpomoc pobočkám a informačno-poradenskému centru, neboli niektoré kontroly z plánu na rok 2020 realizované. Prehľad počtu realizovaných kontrol uvádzame v tabuľke 1.

Tabuľka 1

Plánované kontroly	Vykonané plánované kontroly	Nerealizované plánované kontroly	Vykonané mimoriadne vnútorné kontroly	Počet vykonaných vnútorných kontrol celkom
95	47	48	7	54

V rámci vnútornej kontroly vykonali zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia v roku 2020 spolu **54 kontrol**, z toho 9 v ústredí a 45 v pobočkách. Z tohto počtu bolo **5 plánovaných kontrol v oblasti dôchodkových dávok, 42 plánovaných vnútorných kontrol s iným zameraním a 7 mimoriadnych vnútorných kontrol**. Zistenia plynúce z týchto vykonaných kontrol uvádzame nižšie.

Prehľad vybraných ukazovateľov a % skontrolovanej agendy (skontrolovaná vzorka) v rámci plánovaných kontrol vykonaných odborom kontroly a sťažností v iných organizačných útvaroch uvádzame v tabuľke 2.

Tabuľka 2

Kontrolovaná oblasť	Počet kontrol	Kontrolované obdobie	Skontrolovaná vzorka	Skontrolované % z agendy
Dávky dôchodkového poistenia - posúdenie nároku, výpočet dávky, lehoty v konaní + kontroly opatrení	5	2019	559 dávkových spisov	0,2 %
Konanie o dávke v nezamestnanosti - kontroly plnenia opatrení	6	2019	829 rozhodnutí	2,39 %
Správny výkon - kontroly plnenia opatrení	7	2019	1 457 rozhodnutí	8,12 %
Dávky nemocenského poistenia - posúdenie nároku, výpočet dávky, lehoty v konaní	2	2019	288 dávok 381 konaní	0,29 %
Výber poistného a výplata nemocenských dávok	3	2017 - 2020	13 zamestnávateľov	išlo o cieľový výber – podozrivé subjekty
Spracovanie mesačných výkazov poistného	13	1. polrok 2020	3 952 výkazov	1,43 %
Dodržiavanie lehôt pri vystavovaní PD A1	6	1. polrok 2019	1 665 žiadostí	15,11 %
Dodržiavanie lehôt v druhostupňovom konaní v oblasti poistného	1	2019	122 rozhodnutí	5,17 %
Postup pri uzatváraní dohôd o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia	1	2019	30 žiadostí	100 %
Posudzovanie nároku na úrazovú rentu	1	2019	106 rozhodnutí	10,96 %
Dodržiavanie postupu pri vykonávaní vonkajšej kontroly	2	2019	90 spisov	6,88 %

A.1.1. PLÁNOVANÉ KONTROLY V OBLASTI DÔCHODKOVÝCH DÁVOK

Zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia vykonali v roku 2020 v sekcii dôchodkového poistenia **celkom 5 kontrol**, z toho **3 kontroly boli** zamerané na kontrolu dodržiavania ustanovení zákona a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne pri:

- zamietnutí žiadosti o vdovský, vdovecký a sirotsky dôchodok a dodržiavanie lehoty v konaní v tejto oblasti,
- priznaní čiastkového starobného dôchodku a dodržiavanie lehoty v konaní v tejto oblasti,
- priznaní predčasného starobného dôchodku a dodržiavanie lehoty v konaní v tejto oblasti.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržiavanie lehoty na vydanie rozhodnutia, nezapočítanie, resp. započítanie obdobia dôchodkového poistenia v nesprávnom rozsahu, nezisťovanie skutočností rozhodujúcich pre určenie sumy dôchodku, nezapočítanie, resp. nesprávne započítanie preukázaného hrubého zárobku a vymeriavacieho základu, nezapočítanie, resp. započítanie náhradnej doby v nesprávnom rozsahu a nesprávne určenie osobného mzdového bodu za obdobie poberania invalidného dôchodku, nesprávne vyčíslenie a poukázanie dôchodku.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **7 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktoré spočívali v oboznámení zamestnancov s kontrolnými zisteniami, v individuálnom prerokovaní zistených nedostatkov s každým zamestnancom, ktorý ich spôsobil a v odstránení zistených nedostatkov.

Zároveň boli v sekcii dôchodkového poistenia vykonané **2 kontroly zamerané na kontrolu splnenia opatrení** prijatých na odstránenie nedostatkov zistených pri kontrole:

- správnosti priznania invalidného dôchodku podľa § 70 zákona, určenia sumy invalidného dôchodku po zmene percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa § 73 zákona a priznania vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku podľa § 74 a § 76 zákona,
- správnosti priznania invalidného dôchodku podľa § 70 zákona a podľa nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v platnom znení a rozhodovania o novom určení sumy vyrovnávacieho príplatku podľa § 69c zákona.

V rámci **kontroly plnenia opatrení**, odstránením zistených nedostatkov, boli na základe kontrol poberateľom dôchodku poukázané **doplatky** v úhrnnej sume **34 106,04 EUR**. **Administratívne preplatky** boli vyčíslené sumou **17 540,82 EUR**.

A.1.2. PLÁNOVANÉ VNÚTORNÉ KONTROLY S INÝM ZAMERANÍM

V roku 2020 bolo na základe plánu kontrolnej činnosti vykonaných **42 vnútorných kontrol**, ktoré boli zamerané na:

- dodržiavanie lehôt v konaní o dávke v nezamestnanosti a kontrolu opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcimi kontrolami v tejto oblasti,
- postup pobočky pri vymáhaní pohľadávok podľa § 225a a nasl. ustanovení zákona - Správny výkon a kontrolu opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcimi kontrolami v tejto oblasti,
- spracovanie mesačných výkazov/výkazov poistného a príspevkov,
- dodržiavanie lehôt pri vystavovaní potvrdení o uplatniteľnej legislatíve - prenosného dokumentu A1 (ďalej aj „PD A1“),
- prácu pobočky v oblasti konania o nemocenských dávkach s dôrazom na správnosť priznania, výplatu a dodržiavanie lehôt,
- prácu pobočky v oblasti výberu poistného a príspevkov a následnej výplaty nemocenských dávok u vybraných zamestnávateľov,
- dodržiavanie lehôt v druhostupňovom konaní v oblasti poistného,
- postup pri uzatváraní dohôd o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia,

- posudzovanie nároku na úrazovú rentu,
 - na dodržiavanie postupu pri vykonávaní vonkajšej kontroly.
- Nižšie uvádzame výsledky kontrol v jednotlivých oblastiach a prijaté opatrenia.

Dodržiavanie lehôt v konaní o dávke v nezamestnanosti a kontrola opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcimi kontrolami v tejto oblasti

V pobočkách bolo vykonaných **6 kontrol**, ktorými bolo preverené prijatie opatrení a ich účinnosť formou opätovnej kontroly dodržiavania lehôt v konaní u vybranej vzorky konaní trvajúcich po prijatí opatrení.

Kontrolami bolo zistené nasledovné:

opatrenia, ktoré boli prijaté na základe výsledkov predchádzajúcich kontrol boli takmer vo všetkých prípadoch splnené. V dôsledku ich plnenia došlo k výraznému zníženiu počtu zistených nedostatkov, okrem pobočky Bratislava, kde došlo len k ich miernemu poklesu.

K zisteným nedostatkom boli prijaté **3 opatrenia** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: úprava interných postupov pri expedovaní rozhodnutí a upozornenie zamestnanca.

Postup pobočky pri vymáhaní pohľadávok podľa § 225a a nasl. ustanovení zákona - Správny výkon a kontrola opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcimi kontrolami v tejto oblasti

V pobočkách bolo vykonaných **7 kontrol**, ktorými bolo preverené prijatie opatrení a ich účinnosť formou opätovnej kontroly dodržiavania lehôt v konaní u vybranej vzorky konaní trvajúcich po prijatí opatrení.

Kontrolami bolo zistené nasledovné:

opatrenia, ktoré boli prijaté na základe výsledkov predchádzajúcich kontrol, boli vo viacerých prípadoch účinné a došlo k výraznému zlepšeniu v práci s pohľadávkami.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **13 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: uplatnenie pohľadávky v správnom výkone, upozornenie na dodržiavanie zákona a vnútorných predpisov, priebežné kontrolovanie zdrojov vymáhania a zvýšená pozornosť venovaná žiadostiam o splátkový kalendár.

Spracovanie mesačných výkazov/výkazov poistného a príspevkov

V pobočkách bolo vykonaných **13 kontrol** so zameraním na postup pobočky pri spracovaní mesačných výkazov poistného a príspevkov (MVP) a výkazov poistného a príspevkov (VP), zasielanie výziev a činnosť pobočky v prípade, ak zamestnávateľ dlhodobo nepredkladal MVP/VP, t. j. v prípade neaktívnych zamestnávateľov. Celkovo bolo skontrolovaných 662 zamestnávateľov, 3 952 mesačných výkazov a 1 807 výziev na predloženie MVP/VP.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na zaslanie výzvy, nezaslanie výzvy na predloženie MVP vôbec, nedodržanie lehoty na generovanie MVP, predkladanie MVP v papierovej forme bez udelenia výnimky, pasivita pobočky v prípade neaktívnych zamestnávateľov.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **36 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: odstránenie nedostatku, vykonanie úkonov v rámci vysporiadania sa

s neaktívnymi zamestnávateľmi, vykonanie vonkajších kontrol, nastavenie kontrolného systému a upozornenie na dodržiavanie vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne.

Dodržiavanie lehôt pri vystavovaní potvrdení o uplatniteľnej legislatíve - PD A1

V pobočkách bolo vykonaných **6 kontrol** so zameraním na postup pobočky pri vystavovaní PD A1 v súlade s vnútornými predpismi Sociálnej poisťovne, t. j. vystavenie PD A1 najneskôr v lehote 45 dní odo dňa doručenia žiadosti o určenie uplatniteľnej legislatívy a vykonanie potrebných úkonov stanovených vo vnútornom predpise Sociálnej poisťovne na vybavenie takejto žiadosti (zaslanie výzvy, vyžiadanie súhlasu od iných inštitúcií, odstúpenie žiadosti o určenie uplatniteľnej legislatívy, ktorá nespadá do kompetencie pobočky príslušnému útvaru ústredia. Celkovo bolo skontrolovaných 1 665 žiadostí o určenie uplatniteľnej legislatívy.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na vystavenie PD A1, nevyžiadanie súhlasu s retroaktívnym vystavením PD A1 od príslušnej inštitúcie členského štátu, nepreukázané späťvzatie žiadosti o vystavenie, nearchivovanie žiadosti o vystavenie, nezaslanie výzvy na odstránenie nedostatkov v žiadosti, nesprávne zrušenie PD A1, nedoloženie podkladov ku kontrole.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **22 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: bezodkladné odstránenie nedostatku, upozornenie zamestnancov na dodržiavanie zákona a príslušných vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne, spracovanie zostavy a vykonanie kontroly stavu podaných žiadostí v mesačnom intervale.

Práca pobočky v oblasti konania o nemocenských dávkach s dôrazom na správnosť priznania, výplatu a dodržiavanie lehôt

V pobočkách boli vykonané **2 kontroly** so zameraním na posúdenie vzniku nároku na nemocenskú dávku a určenie jej sumy, dodržiavanie lehôt v konaní o nemocenských dávkach a spôsob výplaty v súlade so zákonom.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na vydanie rozhodnutia, nesprávne určenie denného vymeriavacieho základu, výplata dávky v nižšej sume, ako patrila, dlhotrvajúce prerušené konania bez vykonania ďalších úkonov.

K zisteným nedostatkom bolo prijatých **6 opatrení** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: bezodkladné odstránenie nedostatku, vysporiadanie preplatkov a nedoplatkov, došetrenie a ukončenie prerušených konaní, upozornenie zamestnancov na dodržiavanie zákona a príslušných vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne.

Práca pobočky v oblasti výberu poisťného a príspevkov a následnej výplaty nemocenských dávok u vybraných zamestnávateľov

V pobočkách boli vykonané **3 kontroly** so zameraním na výber poisťného a výplatu dávok u vybraných zamestnávateľov.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na predpísanie dlžnej sumy poisťného, nepodanie a oneskorené podanie trestného oznámenia za trestné činy neodvedenia poisťného a nezaplatenia poisťného, oneskorené odstúpenie rozhodnutia na vymáhanie.

K zisteným nedostatkom boli prijaté **3 opatrenia** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: podanie trestného oznámenia a upozornenie zamestnancov.

V 2 pobočkách (Poprad a Stará Ľubovňa) bolo zároveň zistené podozrenie, že pracovné pomery medzi zamestnancom a zamestnávateľmi boli uzatvárané fiktívne - len za účelom poberania nemocenskej dávky. Celkový rozdiel medzi sumou vyplatených nemocenských dávok a zaplateným poisťným na sociálne poistenie predstavoval sumu **35 480,14 EUR**. **V tejto súvislosti boli Sociálnou poisťovňou podané trestné oznámenia pre trestný čin subvenčného podvodu v zmysle § 225 ods. 1 Trestného zákona.**

Dodržiavanie lehôt v druhostupňovom konaní v oblasti poisťného

V ústredí, sekcii odvolacích konaní, právnej služby a legislatívy bola vykonaná **1 kontrola** so zameraním na:

- dodržiavanie lehôt v konaní,
- existenciu dôvodov na predĺženie lehoty, prípadne prerušenie konania,
- vykonanie procesných úkonov v prípade predĺženia lehoty a prerušenia konania.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

nedodržanie lehoty na vydanie rozhodnutia.

K zisteným nedostatkom boli prijaté **4 opatrenia** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: denná kontrola nevybavených spisov, spracovanie komplexných štatistických výstupov, bezodkladná mailová komunikácia s riaditeľom odboru.

Postup pri uzatváraní dohôd o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia

V ústredí, odbore nemocenského poistenia, úrazového poistenia, poistenia v nezamestnanosti a garančného poistenia bola vykonaná **1 kontrola** so zameraním na dodržiavanie zákona a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne pri uzatváraní dohôd o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Kontrolou neboli zistené nedostatky.

Posudzovanie nároku na úrazovú rentu

V ústredí, odbore nemocenského poistenia, úrazového poistenia, poistenia v nezamestnanosti a garančného poistenia bola vykonaná **1 kontrola** so zameraním na:

- dodržiavanie lehôt v konaní o úrazovej rente,
- posúdenie nároku a výpočet úrazovej renty.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

úrazová renta bola priznaná vo vyššej sume ako patrila, nesprávny údaj v odôvodnení rozhodnutia bez vplyvu na sumu dávky.

K zisteným nedostatkom boli prijaté **2 opatrenia** na ich odstránenie a na odstránenie príčin ich vzniku, ktorými boli: odstránenie nedostatku, upozornenie zamestnanca.

Dodržiavanie postupu pri vykonávaní vonkajšej kontroly

V pobočkách boli vykonané **2 kontroly** so zameraním na:

- dodržiavanie postupu pobočky pri vykonávaní vonkajšej kontroly plnenia povinností zamestnávateľa v zmysle zákona,
- úplnosť a preukázateľnosť spisovej dokumentácie.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

ukončenie kontroly v informačnom systéme pred prerokovaním protokolu, vystavenie rozhodnutí pred ukončením kontroly, nesprávne, resp. neúplné údaje v spisovej dokumentácii.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku bolo pobočkami prijatých **7 opatrení**, ktorými boli najmä: oboznámenie zamestnancov vykonávajúcich vonkajšiu kontrolu so zistenými nedostatkami, upozornenie zamestnancov kontroly na dôsledné dodržiavanie zákona a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne.

A.1.3. KONTROLY VYKONANÉ MIMO PLÁNU KONTROLNEJ ČINNOSTI

Nad rámec oblastí stanovených v pláne kontrolnej činnosti vykonali zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia **7 mimoriadnych vnútorných kontrol**, ktoré boli zamerané na výplatu nemocenskej dávky, postup pobočky pri vykonávaní kontrol dodržiavania liečebného režimu a výkon lekárskej posudkovej činnosti v oblasti dôchodkového poistenia, vyplatenie mimoriadnych odmien a následné operácie s finančnými prostriedkami v pokladnici pobočky, postup pobočky pri vyhodnocovaní podaní a prešetrovaní sťažností v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov a na preverenie informácií uvedených v podnete vo veci nakladania s osobnými údajmi.

Výplata nemocenskej dávky, postup pobočky pri vykonávaní kontrol dodržiavania liečebného režimu a výkon lekárskej posudkovej činnosti v oblasti dôchodkového poistenia

V pobočkách boli vykonané **4 kontroly** so zameraním na:

- výplatu nemocenskej dávky pri porušení liečebného režimu,
- správnosť posúdenia dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu pri zisťovacích lekárskech prehliadkach na účely dôchodkových dávok a správnosť určenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť,
- postup pri výbere poistencov na vykonanie kontroly dodržiavania liečebného režimu (KDLR), vedenie evidencie KDLR, postup pobočky v prípade zisteného podozrenia z porušenia liečebného režimu.

Skontrolovaných bolo celkom 291 dočasných pracovných neschopností, 630 KDLR, t. j. 6,3 % z objemu agendy.

Kontrolami boli zistené nasledovné nedostatky:

nesprávne určenie dátumu vzniku invalidity, nevyznačenie KDLR v informačnom systéme a na potvrdení o dočasnej pracovnej neschopnosti (PDPN), nepredloženie PDPN, nesprávne vedená evidencia, zistená neprítomnosť poistenca na adrese uvedenej na PDPN nebola v prípade ospravedlnenia podložená dokladmi.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku bolo pobočkami prijatých **17 opatrení**, ktorými boli najmä: prehodnotenie úväzkov a pracovných činností zamestnancov vykonávajúcich KDLR, preškolenie a upozornenie zamestnancov na dodržiavanie zákona a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne, výkon priebežných kontrol vedúcim zamestnancom, došetrenie dokladovo nepodložených prípadov.

Preverenie informácií uvedených v podnete vo veci nakladania s osobnými údajmi

V ústredí bola vykonaná **1 kontrola** so zameraním na sprístupnenie informácií neoprávneným osobám.

Kontrolou **neboli zistené nedostatky.**

Vyplatenie mimoriadnych odmien a následné operácie s finančnými prostriedkami v pokladnici pobočky

V pobočke bola vykonaná **1 kontrola** so zameraním na preverenie skutočností, uvedených v podnete, ktorý bol doručený ústrediu.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

neoprávnené nakladanie s prostriedkami správneho fondu, nehospodárne a neefektívne nakladanie s finančnými prostriedkami správneho fondu, nesúlad postupu pobočky s vnútornými predpismi Sociálnej poisťovne.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku boli pobočkou prijaté **3 opatrenia**, ktorými boli vyvedenie pracovnoprávných postihov, upozornenie zamestnancov, okamžité zrušenie odberu vody, povinnosť odsúhlasenia nákupu spotrebného materiálu a tovaru ústredím.

Postup pobočky pri vyhodnocovaní podaní a prešetrovaní sťažností v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov

V pobočke bola vykonaná **1 kontrola** so zameraním na preverenie skutočností, uvedených v podnete, ktorý bol doručený ústrediu.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

nevedenie centrálnej evidencie sťažností oddelene od evidencie ostatných písomností, nesprávne posúdenie podania, nevedenie predmetu sťažnosti v centrálnej evidencii.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku bolo pobočkou prijatých **7 opatrení**, ktorými bolo upozornenie na dôsledné dodržiavanie zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne, dôslednú evidenciu a vybavovanie sťažností prostredníctvom nového informačného systému Centrálna evidencia sťažností.

A.2. KONTROLY VYKONANÉ ZAMESTNANCAMI OSTATNÝCH ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV ÚSTREDIA

Vnútorné kontroly vykonávali zamestnanci odborných útvarov ústredia a boli zamerané na kontrolu súladu činností vykonávaných organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne so zákonom, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými predpismi Sociálnej poisťovne.

Plán kontrolnej činnosti na rok 2020 obsahoval celkom 11 kontrol, ktoré mali byť vykonané inými organizačnými útvarmi ústredia, pričom z dôvodu plnenia iných prioritných úloh **boli v roku 2020 vykonané 4 vnútorné kontroly**, z toho 1 kontrola v ústredí a 3 kontroly v pobočkách. Zistenia plynúce z týchto vykonaných kontrol uvádzame nižšie.

Odborná úroveň vykonávania LPČ v oblasti dôchodkového, úrazového a nemocenského poistenia a dodržiavanie lehôt v konaní

Zamestnanci odboru lekárskej posudkovej činnosti (ďalej len „LPČ“) vykonali v roku 2020 **1 kontrolu** so zameraním na odbornú úroveň vykonávania LPČ v oblasti dôchodkového, úrazového a nemocenského poistenia a dodržiavanie lehôt v konaní.

Kontrola bola zameraná na správnosť posúdenia dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu pri zisťovacích a kontrolných lekárskejších prehliadkach na účely dôchodkových dávok

a správnosť určenia miery poklesu vykonávať zárobkovú činnosť. Kontrolou bola preverená medicínska úroveň spracovania Lekárskych správ, najmä posúdenie odborných posudkov o invalidite a úrazovej rente, kontrola posudzovania spôsobilosti na prácu, kontrola dodržiavania liečebného režimu a evidencia dočasnej pracovnej neschopnosti. Vo všetkých uvedených oblastiach bola kontrola zameraná aj na dodržiavanie lehôt v konaní a administratívne činnosti vyplývajúce z vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

v lekárskej správe neboli uvedené žiadne choroby ani rozhodujúce zdravotné postihnutie, nedostatočné údaje o trvaní dočasnej pracovnej neschopnosti a nesprávne údaje týkajúce sa invalidity , v aplikačnom programovom vybavení SYRIUS (ďalej len „APV SYRIUS“) sú nesprávne evidované údaje, konanie v APV SYRIUS nie je ukončené, formálne chyby vo výrokovvej časti rozhodnutia, administratívne nedostatky v oblasti kontroly dodržiavania liečebného režimu a nedodržanie lehoty v konaní.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku boli prijaté **3 opatrenia**, ktoré sa týkali upozornenia zamestnancov na dodržiavanie vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne, ktoré súvisia s výkonom ich práce a zabezpečenie optimálneho počtu kontrol dodržiavania liečebného režimu tak, aby bol dostatočný časový priestor na administratívne práce nevyhnutné pri výkone týchto kontrol.

[Kontrola určenia sumy dôchodkovej dávky poistencov, ktorí ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky získali československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré je príslušná priznať dôchodok Česká republika, podľa § 66a, § 68a a § 73a zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 105/2019 Z. z.](#)

V roku 2020 oddelenie metodiky dôchodkového poistenia ústredia vykonalo **1 kontrolu** v ústredí v odbore zahraničnej agendy. Kontrola bola zameraná na nárok na určenie sumy dôchodkovej dávky, určenie sumy dôchodkovej dávky a na započítanie preukázaného obdobia dôchodkového poistenia a vymeriavacích základov.

Kontrolou boli zistené nasledovné nedostatky:

nesprávne určená suma starobného dôchodku, nesprávne započítané obdobie dôchodkového poistenia, nebol presne a úplne zistený skutočný stav o období dôchodkového poistenia a nebol započítaný osobný vymeriavací základ.

Na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku boli prijaté **2 opatrenia**, v zmysle ktorých boli zamestnanci oddelenia zahraničnej agendy oboznámení so zistenými nedostatkami a boli upozornení na nesprávny postup a zároveň bolo prijaté opatrenie na odstránenie vzniknutých nedostatkov v jednotlivých prípadoch. Na základe prijatých opatrení boli dôchodky prepočítané a zistené nedostatky neovplyvnili už vypočítanú sumu dôchodku.

[Správa registratúry](#)

Zamestnanci oddelenia správy registratúry vykonali v roku 2020 **2 kontroly** v oblasti registratúry, ktoré boli zamerané na dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne pri výkone správy registratúry, evidenciu registratúrnych záznamov, obeh, tvorbu, vybavovanie, ukladanie, vypožičiavanie a ochranu registratúrnych záznamov, materiálno-technické zabezpečenie registratúr a vyradovanie registratúrnych záznamov.

Kontrolami neboli zistené žiadne nedostatky.

B. FINANČNÁ KONTROLA NA MIESTE VYKONANÁ ZAMESTNANCIAMI ODBORU KONTROLY A SŤAŽNOSTÍ A ORGANIZAČNÝCH ÚTVAROV POBOČIEK

V súlade so zákonom č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, príkazom generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 3/2016 „Vykonávanie finančnej kontroly v podmienkach Sociálnej poisťovne“ v platnom znení a príkazmi riaditeľov pobočiek bolo v roku 2020 **vykonaných celkom 70 finančných kontrol na mieste**, pričom plán finančných kontrol na mieste na rok 2020 obsahoval celkom 126 kontrol, avšak niektoré kontroly neboli z dôvodu vzniku pandemickej situácie vykonané.

Z celkového počtu vykonaných kontrol odbor kontroly a sťažností ústredia vykonal v pobočkách 3 kontroly, ktorých predmetom bolo použitie prostriedkov sociálneho fondu.

Zamestnanci pobočiek vykonali v pobočkách 67 kontrol, ktorých predmetom boli finančné operácie pobočky, konkrétne výplata jednotlivých druhov dávok, t. j. overenie vzniku nároku na dávku, správnosť výpočtu, overenie, či bola dávka poukázaná v správnej výške a správne mu poberateľovi, vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu, hotovostné operácie v pokladnici základných fondov, vystavovanie rozhodnutí na poistné, prenosné dokumenty A1, správnosť a úplnosť dokladov súvisiacich s autoprevádzkou, služobnými cestami, uplatňovaním pohľadávok a uhrádzaním trov exekučných konaní. Prehľad počtu kontrol vykonaných pobočkami podľa zamerania a pomer kontrolovanej agendy (skontrolovaná vzorka) uvádzame v tabuľke 3.

Kontrolami neboli zistené nedostatky.

Tabuľka 3

Por. číslo	Kontrolovaná oblasť	Počet kontrol	Celkový počet dávok/dokladov*	Kontrol. vzorka	%
1.	Vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu	10	38 692	1 512	3,91
2.	Prenosné dokumenty A1	2	4 296	31	0,72
3.	Cestovné príkazy	1	610	56	9,18
4.	Doklady autoprevádzky	1	372	286	76,88
5.	Hotovostné operácie v pokladnici základných fondov	8	20 065	2 763	13,77
6.	Nemocenské dávky	13	695 580	3 188	0,46
7.	Dávky v nezamestnanosti	11	154 337	1 318	0,85
8.	Úrazové dávky	9	10 334	453	4,38
9.	Dávky garančného poistenia	8	850	250	29,41
10.	Uplatňovanie pohľadávok	1	2 309	106	4,59
11.	Uhrádzanie trov exek. konaní	2	14 364	129	0,90
12.	Vystavovanie rozhodnutí na poistné	1	4 448	48	1,08
Spolu:		67			

* celkový počet dávok/dokladov je uvádzaný za kontrolované obdobie v rámci kontrolovanej pobočky

C. VONKAJŠIA KONTROLA VYKONANÁ ZAMESTNANCAMI ÚTVAROV POISTNÉHO POBOČIEK

Vonkajšia kontrola v roku 2020 bola vykonávaná u zamestnávateľov na základe plánov vonkajšej kontrolnej činnosti, ktoré vypracovali útvary poistného pobočiek. Sociálna poisťovňa v roku 2020 plánovala vykonať 10 496 vonkajších kontrol (ďalej aj „kontrola“). Do plánov vonkajšej kontrolnej činnosti boli zaradení zamestnávatelia, ktorí si neplnili povinnosti v súlade so zákonom [napr. nepredkladali výkazy a mesačné výkazy poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej aj „výkaz“), neplatili poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“), neplnili si oznamovacie povinnosti – najmä v oblasti prihlásenia alebo odhlásenia zamestnancov], alebo nespolupracovali s organizačnými útvarmi pobočky.

Z počtu 10 496 plánovaných kontrol bolo v roku 2020 vykonaných 6 460 kontrol (61,55 %). Pobočky okrem kontrol na základe plánu kontrolnej činnosti vykonávali vonkajšie kontroly aj na základe podnetov z vlastnej činnosti Sociálnej poisťovne, na základe podnetov fyzických a právnických osôb, iných kontrolných orgánov a inšpektorátov práce.

Mimo schváleného plánu v roku 2020 bolo vykonaných **1 286 kontrol** v členení:

- 460 vykonaných kontrol na podnet útvarov nemocenského poistenia, poistenia v nezamestnanosti a garančného poistenia (35,77 %),
- 522 vykonaných kontrol na podnet iných útvarov Sociálnej poisťovne (40,59 %),
- 84 vykonaných kontrol na podnet Národného inšpektorátu práce a inšpektorátov práce (6,53 %),
- 171 vykonaných kontrol na podnety z iných inštitúcií (13,30 %),
- 49 vykonaných kontrol na podnet iných fyzických a právnických osôb (3,81 %).

V roku 2020 bolo celkom vykonaných 7 746 vonkajších kontrol, v rámci ktorých bolo skontrolovaných 7 645 zamestnávateľov, čo predstavuje 4,07 % z priemerného počtu zamestnávateľov registrovaných v registri zamestnávateľov Sociálnej poisťovne počas roka 2020. Z celkového počtu vykonaných kontrol bolo ukončených s výsledkom „nevykonateľná“ 405 vonkajších kontrol, čo predstavuje 5,23 % z celkového počtu ukončených kontrol.

Správnosť odvodu poistného a plnenie oznamovacích povinností boli v roku 2020 skontrolované u 142 814 zamestnancov. Celkom bolo skontrolovaných 1 323 946 mesiacov, za ktoré zamestnávatelia odvádzali poistné za svojich zamestnancov.

Pri výkone vonkajšej kontroly bola overená správnosť a úplnosť registrácie zamestnancov v registri poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, správnosť a úplnosť registrácie zamestnávateľov v registri zamestnávateľov, skontrolované vykázané vymeriavacie základy jednotlivých zamestnancov a zamestnávateľov, výpočet poistného na jednotlivé druhy poistenia, rozhodujúce obdobie pre určenie vymeriavacích základov na jednotlivé druhy poistenia, a to porovnaním dokladov, ktoré boli predložené zamestnávateľom s výkazmi, ktoré zamestnávateľ zasiela Sociálnej poisťovni.

Kontrolami boli zistené nedostatky ako neplnenie oznamovacích povinností, nepredkladanie mesačných výkazov a výkazov poistného, nesprávne určený vymeriavací základ, nesprávne vypočítané poistné, neprihlásenie zamestnávateľa na úrazové poistenie, odvody na úrazové poistenie odvodené z obmedzených vymeriavacích základov, neoprávnené zníženie sadzby poistného na starobné poistenie, nesprávne údaje v registračných listoch.

Kontrolou **registračných listov zamestnancov a výkazov** a ich porovnaním s údajmi v informačnom systéme Sociálnej poisťovne boli zistené nedostatky u 5 421 zamestnávateľov, čo predstavuje 70,91 % zo skontrolovaných zamestnávateľov, u ktorých pri spracovávaní výsledkov kontroly bolo opravených celkom 119 000 chýb, z toho:

- 14 648 chýb v registračných listoch zamestnancov,
- 104 352 chýb vo výkazoch.

Z celkového počtu skontrolovaných zamestnávateľov, 962 (12,58 %) zamestnávateľov predložilo výkazy až pri výkone vonkajšej kontroly. U týchto zamestnávateľov bolo na základe kontroly predložených a v informačnom systéme zaevidovaných celkom 2 683 výkazov.

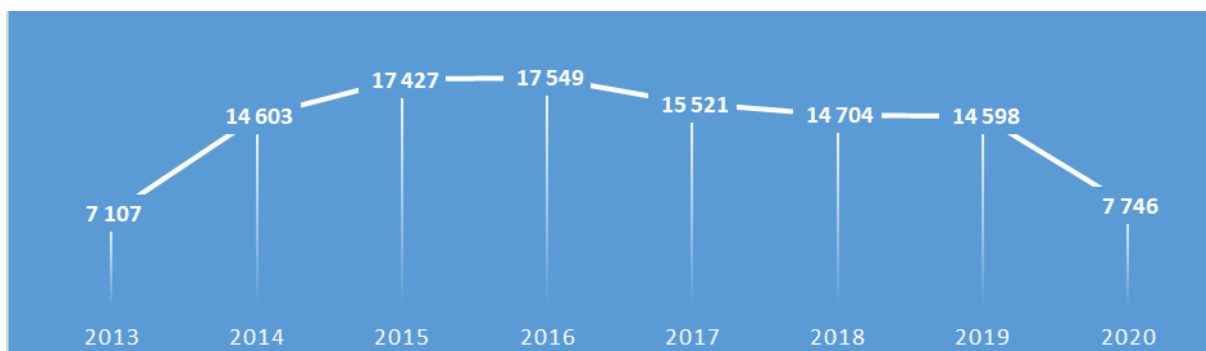
Na základe výkonu vonkajších kontrol zamestnávateľa uhradili poistné v sume 2 689 697,38 EUR. Uvedená suma zahŕňa platby poistného uhradeného na základe vystavených rozhodnutí pred kontrolou a platby poistného uhradeného na základe dodatočne predložených a zaevidovaných výkazov pri kontrole. Platby poistného sa vzťahujú ku kontrolovanému obdobiu a boli prijaté na účet Sociálnej poisťovne od oznámenia kontroly zamestnávateľovi až do jej ukončenia, t. j. počas výkonu kontroly.

Po ukončení vonkajších kontrol bolo zamestnávateľom na základe výsledkov kontrol rozhodnutím predpísané dlžné poistné v celkovej sume 904 309,77 EUR. Uvedená suma odzrkadľuje najmä výsledky opráv vymeriavacích základov zamestnancov za kontrolované obdobie, sumu poistného zo zaevidovaných výkazov pri kontrole, ktoré neboli počas kontroly uhradené.

V súvislosti s neplnením povinností stanovených zákonom bolo v roku 2020 na základe kontrolnej činnosti uložených **1 260 pokút** v celkovej sume **167 703,30 EUR** a vydaných **2 068 rozhodnutí na penále** v celkovej sume **693 430,09 EUR.**

V roku 2020 došlo v súvislosti so vznikom mimoriadnej situácie súvisiacej s pandemiou COVID 19 na území Slovenskej republiky k obmedzeniu výkonu vonkajších kontrol, čo malo za následok **výrazný pokles všetkých štatistických ukazovateľov (v priemere o 50 %) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.** Prehľad počtu vykonaných kontrol podľa jednotlivých rokov uvádzame v obrázku 1. Výkon všetkých vonkajších kontrol bol niekoľko mesiacov úplne obmedzený a zamestnanci vykonávajúci vonkajšiu kontrolu boli presunutí na výpomoc najzaťaženejším útvarom pobočky. Neskôr došlo k obmedzeniu výkonu kontrol podľa aktuálnej potreby dočasného presunutia personálnych kapacít.

Obrázok 1 Prehľad počtu vykonaných vonkajších kontrol za roky 2013 - 2020

Kontroly boli vykonávané prednostne s cieľom zabezpečenia korektných údajov v informačných systémoch a zabezpečenia podkladov na rozhodnutie o dávke. V prípade

potreby boli kontroly vykonávané v špeciálnom upravenom režime, ktorý umožňoval prevzatie potrebných dokladov v súlade s prijatými opatreniami. Komunikácia so subjektmi prebiehala vo zvýšenej miere elektronicky.

Rozbehnuté projekty s Národným inšpektorátom práce a inšpektorátmi práce, ktorých cieľom bolo zabezpečenie odmeňovania zamestnancov v súlade s platnou legislatívou a ktoré majú vplyv aj na odvodovú povinnosť zamestnávateľa, pokračovali aj začiatkom roku 2020, avšak z dôvodu obmedzenia z dôvodu prijatých opatrení v súvislosti so šírením choroby COVID – 19 bola ich realizácia obmedzená.

V roku 2020 zároveň začalo zo strany Sociálnej poisťovne na vybratej vzorke 3 pobočiek pilotné testovanie nových pracovných postupov, ktoré smerujú k zabezpečeniu korektných údajov v informačných systémoch Sociálnej poisťovne a súčasne aj u zamestnávateľov, ktoré spočívajú v prípade zistenia nedostatkov v prijímaní opatrení a odstraňovaní chýb priamo zamestnávateľom.

D. VYHODNOTENIE PLNENIA AKČNÉHO PLÁNU

Cieľom akčného plánu je definovať nástroje a opatrenia, ktorými sa vylúči alebo obmedzí zneužívanie sociálneho systému, podvody v Sociálnej poisťovni a zabezpečí sa ochrana financií. Napriek skutočnosti, že novelami zákona dochádza k eliminovaniu zneužívania sociálneho systému, stále existuje riziko zneužitia sociálneho systému najmä v oblasti dávok sociálneho poistenia a v oblasti výberu poistného.

V rámci platného znenia akčného plánu bolo v roku 2020 sledovaných 39 rizikových oblastí, ku ktorým sa vzťahovalo 57 úloh a úkonov, ktorých cieľom bolo obmedziť definované riziko, prípadne sledovať výskyt nežiaduceho javu s určením jeho rozsahu. Plnenie úloh v rámci akčného plánu bolo v roku 2020 ovplyvnené pandemiou koronavírusu COVID-19, nakoľko niektoré činnosti boli z dôvodu potreby prioritizácie výplaty dávok a obmedzenia osobného kontaktu čiastočne utlmené. Nižšie uvádzame aktivity, ktoré Sociálna poisťovňa vykonala v jednotlivých rizikových oblastiach podľa jednotlivých agend:

D.1. DÔCHODKOVÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:
<i>1. Neoprávnené vyhľadávanie alebo poskytovanie informácií v oblasti DP (zo spisu alebo IS SP). Vydávanie potvrdení o výške dôchodku neoprávnenej osobe.</i>
<i>2. Bezdôvodné prednostné vybavovanie žiadostí o dávku dôchodkového poistenia alebo žiadostí o zvýšenie dávky dôchodkového poistenia.</i>
<i>3. Poskytnutie nepravdivých, zámerne nesprávnych alebo zavádzajúcich údajov potrebných na posúdenie nároku na dôchodkovú dávku, jej výplatu a na určenie jej sumy zo strany žiadateľa o dôchodok alebo poberateľa dôchodku, prípadne zo strany ich zamestnávateľa alebo inej osoby.</i>

V roku 2020 **nebolo zistené neoprávnené vyhľadávanie a poskytovanie informácií z dávkového spisu alebo informačného systému Sociálnej poisťovne a ani bezdôvodné prednostné vybavovanie žiadostí o dôchodkovú dávku alebo žiadostí o jej zvýšenie.** V súvislosti s vybavovaním žiadostí o dávku dôchodkového poistenia alebo žiadostí o zvýšenie dávky dôchodkového poistenia sú zamestnanci útvarov dôchodkového poistenia

priebežne školení a upozorňovaní na dôsledné dodržiavanie právnych predpisov, osobitne právnych predpisov o ochrane osobných údajov a vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne, vrátane etického kódexu Sociálnej poisťovne.

V súvislosti s poskytnutím nepravdivých, zámerne nesprávnych alebo zavádzajúcich údajov žiadateľom o dôchodok, poberateľom dôchodkovej dávky, prípadne ich zamestnávateľom, bol v roku 2020 zistený 1 prípad podozrenia z pokusu o spáchanie trestného činu subvenčného podvodu predložením neoprávnene vyhotovených evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia a evidenčných listov dôchodkového poistenia v konaní o zvýšení sumy dôchodkovej dávky. V danej veci bolo podané trestné oznámenie o podozrení zo spáchania trestného činu orgánom činnému v trestnom konaní.

D.2. NEMOCENSKÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:
<i>4. Správanie zamestnávateľov a ich zamestnancov, ktorého cieľom je uviesť Sociálnu poisťovňu do omylu v otázke splnenia podmienok nároku na poskytnutie nemocenských dávok alebo určenia ich výšky.</i>
<i>5. Predstieranie splnenia podmienok na čerpanie dávok - nárok na materské uplatnený iným poistencom - prípady, pri ktorých vzniká pochybnosť o tom, či dohoda rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otcom dieťaťa nebola iba fiktívna.</i>

V roku 2020 Sociálna poisťovňa naďalej sledovala a prešetrovala **správanie zamestnávateľov a zamestnancov, ktorých cieľom je uviesť Sociálnu poisťovňu do omylu v otázke splnenia podmienok nároku na poskytnutie nemocenských dávok alebo určenia ich výšky.** Pobočkami Sociálnej poisťovne Trnava, Košice, Žiar nad Hronom a Komárno bolo v roku 2020 podaných celkom 7 trestných oznámení vo veci podozrenia z trestného činu subvenčného podvodu, z toho v 4 prípadoch trestné konanie prebieha a v 3 prípadoch bolo trestné konanie ukončené. Vyčíslená škoda v sume 24 758,20 EUR bola v 3 prípadoch podaných trestných oznámení.

V oblasti nemocenského poistenia boli vo veci podozrenia zo subvenčného podvodu podané 3 ďalšie trestné oznámenia, ktoré vyplynuli z výsledkov vnútornej kontrolnej činnosti uvedenej v časti A.1.2. Ide o prípady, kedy fyzická osoba uzatvorila v čase vzniku dôvodu na poskytovanie nemocenskej dávky 3 súběžné pracovné pomery s rôznymi zamestnávateľmi s cieľom získania čo najvyššej možnej dávky. Celkový rozdiel medzi sumou vyplatených nemocenských dávok a zaplateným poistným na sociálne poistenie bol 35 480,14 EUR.

Sociálna poisťovňa sledovala v roku 2020 tiež výskyt prípadov predstierania splnenia podmienok na čerpanie dávok - nárok na materské uplatnený iným poistencom - otcom dieťaťa. Celkovo bol nárok na materské uplatnený iným poistencom – otcom dieťaťa v 14 881 prípadoch. Z celkového počtu uplatnených nárokov bolo prešetrovaných 3 062 prípadov (20 % otcov), kde bolo zistené, že po priznaní nároku na materské poistenci naďalej počas poberania materského súběžne vykonávali zárobkovú činnosť. Tieto prípady vykazovali znaky fiktívneho prevzatia dieťaťa do starostlivosti. Z vyššie uvedeného počtu nebol nárok na materské priznaný v 47 prípadoch.

V ostatných prešetrovaných prípadoch, v ktorých bol nárok na materské priznaný, bolo vyplatené materské v celkovej sume 14 787 624,40 EUR.

Celkovo bolo materské podľa štatistických údajov za sledované obdobie vyplatené iným poistencom – otcom dieťaťa v úhrnnej sume 66 559 018,49 EUR.

D.3. ÚRAZOVÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:

<i>6. Účelové uzatváranie pracovného pomeru spoločníka v s. r. o., resp. vlastníka firmy na výkon inej činnosti ako konateľ a vo vlastnej firme, s možnosťou určenia si neprímerane vysokej mzdy voči mzde v národnom hospodárstve v danom odvetví. Táto skutočnosť má za následok neprímerane vysoké sumy úrazových dávok, pri priznávaní ktorých sa vychádza z neobmedzených vymeriavacích základov.</i>
--

Sociálna poisťovňa s cieľom detekovania **účelového uzatvárania pracovného pomeru spoločníka v s. r. o., resp. vlastníka firmy na výkon inej činnosti ako konateľ a vo vlastnej firme s možnosťou určenia si neprímerane vysokej mzdy voči mzde v národnom hospodárstve v danom odvetví**, vykonávala kontrolu už pri evidencii a registrácii poistných udalostí v príslušnom informačnom systéme pri každej novej poistnej udalosti, v ktorej bola zodpovedným poisteným zamestnávateľom obchodná spoločnosť (spol. s r. o.). V sledovanom období nebol zaznamenaný žiadny prípad podozrenia na určenie si neprímeranej mzdy žiadateľ a o úrazové dávky, ktorý bol súčasne jediný spoločník a jediný konateľ obchodnej spoločnosti. Pri výkone agendy úrazového poistenia sa za sledované obdobie nevyskytli prípady zneužívania sociálneho systému a podvodov. V oblasti úrazového poistenia neboli podané žiadne trestné oznámenia.

D.4. POISTENIE V NEZAMESTNANOSTI

Sledované rizikové oblasti:

<i>7. Účelové uzatváranie pracovnoprávnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom, s cieľom získať určité obdobie poistenia v nezamestnanosti potrebné na získanie dávky v nezamestnanosti, pri neplatení poistného na poistenie v nezamestnanosti (nulový mesačný vymeriavací základ).</i>

<i>8. Účelové skončenie pracovnoprávneho vzťahu po skončení materskej dovolenky a na ňu nadväzujúcej rodičovskej dovolenky vo veľmi krátkom časovom období (stačí len jeden deň) s maximálnym vymeriavacím základom za účelom získania maximálnej dávky v nezamestnanosti.</i>
--

<i>9. Účelové uzatvorenie pracovnoprávneho vzťahu, ktorý nasleduje po ukončení zamestnania v inom členskom štáte Európskej únie a bol ukončený vo veľmi krátkom časovom období po jeho vzniku s vysokým alebo maximálnym vymeriavacím základom, za účelom získania nároku na dávku v nezamestnanosti a v maximálnej výške.</i>
--

Podozrenie na **účelové uzatváranie „dohôd s definovaným pravidelným príjmom a uvádzanými nulovými vymeriavacími základmi“** (cieľom poistenca je získať dávky v nezamestnanosti pri neplatení poistného na poistenie v nezamestnanosti) Sociálna poisťovňa v roku 2020 zaznamenala v 10 prípadoch a následne v týchto prípadoch vykonala šetrenie. Nakoľko šetrením nedošlo k prehodnoteniu a zmene skutkového stavu, vo všetkých 10 prípadoch bola dávka v nezamestnanosti priznaná a vyplatená v súhrnnej výške 8 644,00 EUR.

V roku 2020 Sociálna poisťovňa zaznamenala 20 prípadov podozrenia na zneužitie sociálneho systému formou **účelového skončenia pracovnoprávneho vzťahu po skončení materskej dovolenky a na ňu nadväzujúcej rodičovskej dovolenky vo veľmi krátkom časovom**

období (stačí len 1 deň) s maximálnym vymeriavacím základom za účelom získania maximálnej dávky v nezamestnanosti.

S cieľom predchádzania neoprávnenej výplately dávky pri nadobudnutí podozrenia zamestnanci pobočky tieto prípady konzultovali priamo so žiadateľom o dávku alebo zamestnávateľom, od ktorého požadovali predloženie potvrdenia o zložkách mzdy za posledný mesiac trvania pracovného pomeru, doklad o skončení pracovného pomeru, ako aj uvedenie dôvodov skončenia pracovného pomeru, pričom porovnávali mzdy pred nástupom na materskú a rodičovskú dovolenku so mzdami po skončení rodičovskej dovolenky.

Z celkového počtu 20 identifikovaných prípadov podozrenia na zneužitie sociálneho systému bolo v 17 prípadoch vykonané šetrenie, prostredníctvom vonkajšej kontroly, prípadne formou súčinnosti s inšpektorátom práce. Z toho v 1 prípade na základe výsledkov vonkajšej kontroly zamestnávateľ opravil mesačný výkaz poistenia a príspevkov, čím žiadateľke síce vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, avšak nie v maximálnej výške, čím sa ušetrila dávka v sume 5 095,90 EUR. Vo všetkých 20 identifikovaných prípadoch sa dávka v nezamestnanosti žiadateľom priznala a vyplatila v sume 96 022,20 EUR.

V súvislosti s účelovým uzatvorením pracovnoprávneho vzťahu, ktorý nasleduje po ukončení zamestnania v inom členskom štáte Európskej únie a bol ukončený vo veľmi krátkom časovom období po jeho vzniku s vysokým alebo maximálnym vymeriavacím základom, za účelom získania nároku na dávku v nezamestnanosti v maximálnej výške bolo zaznamenaných 28 prípadov podozrenia zo zneužitia sociálneho systému. V týchto prípadoch bolo vykonané šetrenie a pobočky podali celkom 9 trestných oznámení vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu, z toho:

- v 1 prípade bolo trestné stíhanie zastavené, nakoľko nebola naplnená skutková podstata trestného činu subvenčného podvodu a to ani v štádiu pokusu,
- v 1 prípade bolo trestné konanie ukončené vydaním právoplatného a vykonateľného trestného rozkazu, ktorým bol žiadateľ uznaný za vinného zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu a je povinný vrátiť celú neprávom vyplatenú sumu dávky v nezamestnanosti vo výške 4 817,10 Eur,
- v 5 prípadoch je trestné oznámenie odmietnuté pre neodôvodnenosť začatia trestného stíhania a v 2 prípadoch je začaté trestné stíhanie vo veci trestného činu subvenčného podvodu.

D.5. GARANČNÉ POISTENIE

Sledované rizikové oblasti:

<i>10. Poskytnutie nepravdivých (zavádzajúcich) údajov zamestnávateľom, príp. žiadateľom pri uplatnení nároku na dávku garančného poistenia.</i>
--

<i>11. Účelové uzatváranie pracovnoprávnych vzťahov za účelom získať dávku garančného poistenia, resp. účelové zvýšenie mzdových nárokov alebo iných nárokov pred vznikom platobnej neschopnosti zamestnávateľa</i>

V prípade výskytu nezrovnalostí v údajoch poskytnutých zamestnávateľom príp. žiadateľom o dávku garančného poistenia boli tieto nezrovnalosti priebežne riešené s dotknutými subjektmi, predbežným správcom konkurznej podstaty, správcom konkurznej podstaty, ako aj s útvarami poisťovní (vrátane využitia inštitútu vonkajšej kontroly), pričom prípadné nedostatky boli odstránené, čím nedošlo k zneužitiu systému v danej oblasti. V sledovanom období sa nepreukázali žiadne prípady falšovania dokumentov.

Aj v roku 2020 bolo priebežne sledované, či **nedošlo k uzatvoreniu pracovnoprávneho vzťahu po vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, či nedošlo k zvýšeniu mzdy alebo iných pracovnoprávnych nárokov, ktoré boli uspokojené dávkou garančného poistenia, alebo či nebol uzatvorený pracovnoprávny vzťah so štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, ktorý je žiadateľom o dávku garančného poistenia.** Pri žiadostiach o dávku garančného poistenia uplatnených štatutárnymi orgánmi alebo členmi štatutárných orgánov sa preverovala ich účasť na majetku. Zároveň pri opakujúcej sa žiadosti žiadateľa o dávku garančného poistenia postupne zamestnaného u rôznych zamestnávateľov alebo v prípade ďalšieho uzatvorenia pracovnoprávneho vzťahu so zamestnávateľom, kde je štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu zároveň štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu predchádzajúceho platobne neschopného zamestnávateľa bolo šetrené, či nedošlo k zneužitiu sociálneho systému jednotlivcom alebo skupinou osôb. Zaznamenaný bol 1 prípad podozrenia na zneužitie sociálneho systému v tejto oblasti a bol podaný podnet na prešetrenie, pričom účelovosť konania sa nepodarilo preukázať.

D.6. LEKÁRSKA POSUDKOVÁ ČINNOSŤ (LPČ)

LPČ v oblasti nemocenského poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>12. Neobjektívne, účelové uznávanie dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania s cieľom neoprávneného poberania dávky, simulácia a agravácia ochorenia zo strany poistenca. Účelové uznávanie dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania pri existencii viacerých poistných vzťahov a v ochrannnej lehote.</i>
<i>13. Nedodržiavanie liečebného režimu a ďalších povinností dočasne práceneschopného poistenca.</i>

Za účelom zamedzenia **neobjektívneho, účelového uznávania dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania s cieľom neoprávneného poberania dávky (simulácia a agravácia ochorenia zo strany poistenca), vrátane účelového uznávania dočasnej pracovnej neschopnosti a potreby ošetrovania pri existencii viacerých poistných vzťahov a v ochrannnej lehote**, Sociálna poisťovňa vykonáva u ošetrojúcich lekárov výkon kontrol posudzovania spôsobilosti na prácu.

V roku 2020 v súvislosti s pandemickou situáciou bol fyzický výkon kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu obmedzený, resp. kontrola bola vykonávaná v špecifickom režime. Kontrola posudzovania spôsobilosti na prácu sa vykonávala len v nevyhnutných prípadoch, najmä sporných prípadoch dočasnej pracovnej neschopnosti formou telefonickú konzultácie posudkového lekára s ošetrojúcim lekárom. V roku 2020 bolo posudkovými lekármi vykonávanými lekársku posudkovú činnosť pobočiek Sociálnej poisťovne vykonaných 19 024 kontrol posudzovania spôsobilosti na prácu, pričom skontrolovaných bolo 322 038 dočasne práceneschopných poistencov, z čoho bolo uznaných za práceschopných 33 166 poistencov, z toho na podnet posudkového lekára 13 922 poistencov.

Kontrola prebiehala podľa vopred vypracovaného harmonogramu práce, v 2 - 4 týždňových intervaloch, v rámci ktorej posudkoví lekári overujú medicínsku opodstatnenosť vzniku, trvania a správnosť dátumu uznania dočasnej pracovnej neschopnosti, na základe zdravotnej dokumentácie, predložených odborných vyšetrení a laboratórnych výsledkov, čím sa nadväzuje na spoluprácu pri včasnom odhaľovaní subvenčných podvodov. V prípade

podozrenia zo zneužívania sociálneho systému bola kontrola posudzovania spôsobilosti na prácu realizovaná ihneď.

Zvýšená pozornosť bola tiež venovaná prípadom dočasnej pracovnej neschopnosti v ochrannnej lehote, dočasnej pracovnej neschopnosti vystavenej krátko pred skončením pracovného pomeru, opakujúcim sa dočasným pracovným neschopnostiam v krátkom časovom odstupe za sebou, podozrivým dočasným pracovným neschopnostiam pri poistných vzťahoch samostatne zárobkovo činných osôb a dobrovoľne nemocensky poistených osôb, či pri dočasných pracovných neschopnostiach uznaných pri dohodách o vykonaní práce. V prípade opakovaných dlhšie trvajúcich dočasných pracovných neschopností posudkoví lekári vyžadovali odborné lekárske nálezy s vyjadrením sa k prognóze ochorenia a predpokladanému trvaniu dočasnej pracovnej neschopnosti. Pri zistení neopodstatnenosti trvania dočasnej pracovnej neschopnosti, posudkoví lekári dávali podnety ošetrojúcim lekárom na jej ukončenie a informovali príslušný dávkový útvar Sociálnej poisťovne.

Často bolo zistené, že trvanie dočasnej pracovnej neschopnosti bolo zbytočne predlžované pre dlhé čakacie doby na odborné vyšetrenia, ktoré sa aj napriek intervencii posudkových lekárov nedali ovplyvniť. Táto nepriaznivá situácia sa počas pandémie ešte viac prehĺbila.

V rámci úlohy generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 54/8/2017 bola v roku 2020 sledovaná efektivita kontrolnej činnosti vykonávanej v rámci lekárskej posudkovej činnosti nemocenského poistenia v zníženej miere. Vzhľadom na pandemickú situáciu nebolo možné objektívne vyhodnotiť efektivitu a porovnať s predchádzajúcim obdobím.

K zamedzeniu zneužívania sociálneho systému v oblasti nemocenského poistenia a lekárskej posudkovej činnosti aj v roku 2020 výrazne prispela funkcionalita a zostavy v informačnom systéme APV SYRIUS zamerané na odhaľovanie špekulatívneho správania poistencov.

V súvislosti s pandemickou situáciou došlo k zvýšenému nárastu žiadostí o prešetrenie sporných pandemických dočasných pracovných neschopností (ďalej len „DPN“) a pandemického ošetrovného (ďalej len „OČR“), za účelom posúdenia, či ide o ten istý prípad ošetrovania, či ochorenie vyžadovalo celodenné a osobné ošetrovanie chorého poistenca, u osôb starších ako 15 rokov, príp. starých ľudí.

Posudkoví lekári v roku 2020 naďalej prešetrovali správnosť uznania DPN a riešili sporné prípady, napr. nesúlad dátumu vzniku DPN s dátumom vystavenia tlačiva Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti a nesprávny dátum spätného uznania DPN, aktuálne išlo najmä o prešetrovanie správnosti uznania karanténnych dočasných pracovných neschopností. Posudkoví lekári nezaznamenali žiadne závažné prípady nesprávnych diagnostických postupov ošetrojúcich lekárov.

V súvislosti s umožnením prístupu posudkového lekára Sociálnej poisťovne do elektronickej zdravotnej knižky podľa zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s účinnosťou od 1. júna 2019, Sociálna poisťovňa v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií v roku 2019 začala projekt integrácie informačného systému Sociálnej poisťovne a Národného zdravotníckeho informačného systému, ktorý v súčasnosti nie je ešte zavŕšený. Po zavedení novej funkcionality do produkčnej prevádzky bude posudkovým lekárom umožnené vykonávať kontrolu DPN poistencov online prístupom do zdravotnej dokumentácie, čím sa zvýši efektivita kontrolnej činnosti.

V roku 2020 pokračoval pripravovaný projekt Elektronického potvrdzovania skutočností rozhodujúcich pre výkon nemocenského poistenia (ePN), na ktorom odbor lekárskej posudkovej činnosti aktuálne intenzívne participuje.

Ďalšou oblasťou, na ktorú sa Sociálna poisťovňa v rámci akčného plánu zameriavala, bolo sledovanie **dodržiavania liečebného režimu a ďalších povinností dočasne práceneschopného poistenca**. V súvislosti s pandemickou situáciou v roku 2020 bol obmedzený fyzický výkon kontroly dodržiavania liečebného režimu, resp. kontrola bola vykonávaná v špeciálnom režime. Kontrola bola vykonávaná pri dodržiavaní prísnych hygienických opatrení a prednostne na podnet zamestnávateľa u poistencov s neinfekčným ochorením. Za rok 2020 bolo vykonaných 29 954 kontrol dodržiavania liečebného režimu, z toho na podnet posudkového lekára bolo vykonaných 28 396 kontrol. Podozrenie z porušenia liečebného režimu bolo zistené u 7 349 prípadov, pričom v rámci lekárskej posudkovej činnosti bolo preukázaných 483 porušení liečebného režimu. Celkový hmotný postih (vylúčenie nároku na nemocenskú dávku z dôvodu porušenia liečebného režimu) predstavoval sumu 58 355,47 EUR.

V súvislosti s porušením niektorej z povinností poistenca podľa § 227 ods. 2 až 4 zákona, bolo vydaných pobočkami 170 rozhodnutí o uložení pokuty podľa § 239 zákona, v celkovej sume 3 075,00 EUR.

Sociálna poisťovňa v roku 2020 nasadila do produkčnej prevádzky mobilnú aplikáciu na výkon kontroly dodržiavania liečebného režimu. Úlohou aplikácie bolo zefektívnenie výkonu samostatných kontrol odbúraním administratívnej záťaže na strane kontrolórov. Aplikácia umožnila online prenos údajov do informačného systému Sociálnej poisťovne, okamžité využitie informácií získaných z kontrol, zdokumentovanie priebehu kontroly ako aj zaznamenávanie preukázateľných a nespochybniteľných dôkazov o vykonaní kontroly. Z dôvodu trvania pandemických opatrení nie je zatiaľ možné vyhodnotiť výsledky zavedenia aplikácie v praxi.

V roku 2020 v súvislosti s pandemickou situáciou boli pri výkone lekárskej posudkovej činnosti upravené pracovné postupy, v rámci ktorých bol výkon kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu a kontrolu dodržiavania liečebného režimu v teréne obmedzený. Uvedené skutočnosti mali značný vplyv na výrazné zníženie výkonov v dotknutej kontrolnej činnosti. Dotknutí zamestnanci útvarov lekárskej posudkovej činnosti boli v tejto súvislosti prioritne zameraní na agendu, ktorá zaznamenala enormný nárast - spracovanie tlačív Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti. Zamestnanci útvarov lekárskej posudkovej činnosti tiež pomáhali útvaram nemocenského a úrazového poistenia pri spracúvaní tlačív.

LPC v oblasti dôchodkového poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>14. Neobjektívne posudzovanie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia.</i>
<i>15. Simulácia, rentové tendencie zo strany žiadateľov o dávku</i>

Za účelom zamedzenia **neobjektívneho posudzovania dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia** bolo v roku 2020 zrecenzovaných posudkovými lekármi ústredia na vysunutých pracoviskách 78 239 Lekárskych správ (72 368 v roku 2019).

Špecifickou recenznou činnosťou (t. j. kontrola Lekárskych správ v prípadoch, ak súd zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne a vec bola vrátená na nové konanie, na posúdenie zdravotného stavu a vydanie nového rozhodnutia) bolo v roku 2020 zrecenzovaných 47 Lekárskych správ, z toho bolo odporúčané doplnenie Lekárskej správy v 4 prípadoch. Z recenznej činnosti vyplynulo 11 mimoriadnych kontrolných lekárskych prehliadok. Mimoriadne kontrolné lekárske prehliadky boli vykonávané aj v prípadoch nahlásenia neoprávneného poberania invalidného dôchodku z podnetu fyzických osôb, prípadne anonymných podaní.

V roku 2020 v súvislosti s pandemickou situáciou posudkoví lekári posudzovali zdravotný stav na účely nároku na invalidný dôchodok v neprítomnosti klienta, čo zákon umožňuje. Zároveň v tomto období neprizývali na ústne pojednávanie odborných prísediach lekárov a sporné medicínske veci konzultovali telefonicky príp. elektronicky. V roku 2020 bolo na účely invalidného dôchodku posúdených 73 986 prípadov, z toho v rámci zisťovacej lekárskej prehliadky (žiadostí o ID) bolo 23 537, kontrolných lekárskych prehliadok 46 555 prípadov a v rámci konania o odvolaní bolo posúdených 3 894 prípadov. V ostatných prípadoch bolo vyhotovených 8 477 posudkov. Spolu vo veci konania na účely dôchodkových dávok bolo posúdených 82 463 prípadov.

Pri posudzovaní dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu na účely invalidného dôchodku posudkoví lekári aj v roku 2020 postupovali objektívne, zdravotný stav konzultovali pred prejednaním s posudkovým lekárom – koordinátorom, prípadne za účasti viacerých posudkových lekárov, pravidelne mesačne sa vyhodnocovali recenzné správy. V sporných prípadoch využívali možnosť diagnostickej hospitalizácie a znaleckého dokazovania, taktiež spolupracovali so zdravotnými poisťovňami za účelom poskytnutia výpisu z individuálneho účtu poistenca. Pre posúdenie zdravotného stavu je najdôležitejšia objektivita odborných nálezov, za ktorú zodpovedá odborný lekár. V praxi sa častejšie stretávajú s prípadmi, kedy sú odborné lekárske nálezy nadhodnotené a sú prispôbené prílohe č. 4 k zákonu.

Pobočky naďalej v roku 2020 poskytovali súčinnosť orgánom Policajného zboru Slovenskej republiky a orgánom činným v trestnom konaní.

LPC v oblasti úrazového poistenia

Sledované rizikové oblasti:
<i>16. Neobjektívne posudzovanie poklesu pracovnej schopnosti posudkovým lekárom sociálneho poistenia.</i>
<i>17. Nezodpovedajúce bodové ohodnotenie pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.</i>

V roku 2020 v súvislosti s pandemickou situáciou posudkoví lekári posudzovali zdravotný stav na účely nároku na úrazové dávky v neprítomnosti klienta. V tejto oblasti nebol zistený žiadny prípad **neobjektívneho posudzovania dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť posudkovým lekárom sociálneho poistenia**. Sporné prípady boli pred posúdením zdravotného stavu riešené za účasti viacerých posudkových lekárov. V sporných prípadoch boli vyžiadané znalecké posudky. Na účely úrazovej renty bol v roku 2020 posúdený pokles pracovnej schopnosti v 654 prípadoch, z toho

išlo o 354 zisťovacích prehliadok, 266 kontrolných lekárskejších prehliadok a 34 opravných prostriedkov a odvolaní.

Posudkoví lekári vykonávali kontrolu **bodového ohodnotenia pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia** v sporných prípadoch. V roku 2020 vykonali posudkoví lekári v pobočkách 2 694 kontrol bodového ohodnotenia. V 887 prípadoch vyjadrili nesúhlas s bodovým ohodnotením. Pri zistení nezrovnalostí posudkový lekár vždy požiada ošetrujúceho lekára, ktorý lekárskejšy posudok vystavil, o jeho opravu. V prípade sťaženej spolupráce s ošetrujúcim lekárom, posudkový lekár na základe zdravotnej dokumentácie, za osobnej účasti poškodeného a len s jeho súhlasom, vykonal v rámci kontroly zmenu bodového ohodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, prípadne bolo zabezpečené znalecké dokazovanie.

Posudkoví lekári taktiež vykonávali kontrolu účelnosti vynaložených nákladov spojených s liečením v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, ktorých náhradu si poistenci uplatnili v Sociálnej poisťovni. V tejto súvislosti boli zaznamenané viaceré prípady, kedy posudkovým lekárom nebol daný súhlas k plnej úhrade požadovaných nákladov. Z celkového počtu 757 vykonaných kontrol, posudkový lekár nedal plný súhlas k úhrade v 213 prípadoch.

LPČ všeobecne

Sledované rizikové oblasti:

<i>18. Neprofesionálny prístup posudkových lekárov, posudková chybovosť.</i>
--

S cieľom zvýšiť **profesionálny prístup posudkových lekárov** a znížiť **posudkovú chybovosť** Sociálna poisťovňa v roku 2020 realizovala vzdelávanie formou predatestačnej prípravy a diskusných sústreďení organizovaných Slovenskou zdravotníckou univerzitou.

Novoprijatí lekári sú priebežne zaraďovaní do špecializačnej prípravy. Získanie odbornej spôsobilosti je pre novoprijatých lekárov podmienkou na ďalšie vykonávanie lekárskej posudkovej činnosti. V roku 2020 odbornú spôsobilosť splnilo 100 % posudkových lekárov vykonávajúcich lekárskejšy posudkovú činnosť ústredia a 79,5 % posudkových lekárov vykonávajúcich lekárskejšy posudkovú činnosť pobočiek, ostatní sú v špecializačnej príprave na vykonanie atestácie z posudkového lekárstva.

Ostatné plánované vzdelávacie podujatia sa neuskutočnili vzhľadom na stále pretrvávajúcu krízovú situáciu v záujme ochrany zdravia zamestnancov Sociálnej poisťovne a zamedzenia možného šírenia ochorenia COVID-19.

LPČ v oblasti úhrad zdravotných výkonov na účely sociálneho poistenia

Sledované rizikové oblasti:

<i>19. Nekorektné nahratie zdravotných výkonov do informačného systému Sociálnej poisťovne, ktoré boli poskytovateľmi zdravotnej poisťovne vykázané listinne.</i>

Za účelom znižovania **chybovosti pri nahrávaní zdravotných výkonov do informačného systému Sociálnej poisťovne, ktoré boli poskytovateľmi zdravotnej poisťovne vykázané listinne**, sa Sociálna poisťovňa snaží aj najďalej maximalizovať počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí vykazujú zdravotné výkony elektronicky. K 31.12.2020 malo

dohodu o elektronickej komunikácii uzatvorenú 74,90 % poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Sumárne možno konštatovať, že v skutočnosti elektronicným spôsobom vykazuje zdravotné výkony cca 62,80 % poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Je v záujme Sociálnej poisťovne naďalej maximalizovať počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí vykazujú zdravotné výkony výlučne elektronicke.

D.7. VÝBER POISTNÉHO A VYMÁHANIE POHLÁDÁVOK

Sledované rizikové oblasti:
<i>20. Účelové nepredkladanie výkazov poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie zamestnávateľom.</i>
<i>21. Neodvádzanie poistného a príspevkov na starobné dôchodkové poistenie. Účelové neodvádzanie poistného platiteľom poistného.</i>
<i>22. Neodvedenie poistného zrazeného zamestnancovi.</i>
<i>23. Účelové nedodržovanie splatnosti poistného.</i>
<i>24. Účelové uvádzanie nesprávnych údajov zamestnávateľom vo výkaze poistného a príspevkov.</i>
<i>25. Zneužívanie systému sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky rizikovými „poľskými“ zamestnávateľmi.</i>
<i>26. Účelové uhrádzanie poistného vo výške neodvedeného poistného za zamestnancov v prípadoch, kde je vedené trestné stíhanie (§ 277 trestného zákona - trestný čin neodvedenia dane a poistného) a nezaplatenie poistného za zamestnávateľa (§ 278 zákona – trestný čin nezaplatenia dane a poistného) s účelom ukončiť trestné stíhanie podľa § 277 trestného zákona.</i>
<i>27. Subjektívna diferenciacia postupu a výberu subjektu pri vymáhaní pohľadávky.</i>

Predkladanie mesačných výkazov poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie zo strany zamestnávateľov je dôležité z dôvodu, aby bolo možné spárovať prislúchajúcu úhradu poistného a v prípade neuhradenia poistného poistné predpísať rozhodnutím. Zároveň je výkaz kľúčový pri určovaní výšky dávky. S cieľom zabrániť **účelovému nepredkladaniu výkazov zamestnávateľom** Sociálna poisťovňa v roku 2020 zaslala zamestnávateľom 29 550 výziev a až 131 569 SMS správ a e-mailov na predloženie výkazov. Na základe týchto upozornení zaslalo 13 787 zamestnávateľov chýbajúci výkaz. Za nepredkladanie výkazov uložili pobočky pokuty v celkovej sume 198 675,70 EUR. Pokuty boli ukladané pri opakovanom neplnení povinnosti predkladať výkazy. Ak zamestnávateľ nereagoval na výzvy, bol daný podnet na vykonanie mimoriadnej vonkajšej kontroly.

V súvislosti s kontrolou plnenia povinností zamestnávateľov ustanovených zákonom bolo v hodnotenom období uložených 4 048 pokút v celkovej sume 382 197,37 EUR. Z toho v súvislosti s negatívnym správaním zamestnávateľa (účelové nepredkladanie výkazov poistného, účelové neodvádzanie poistného, účelové nedodržanie splatnosti poistného, účelové uvádzanie nesprávnych údajov vo výkazoch, účelové uhrádzanie poistného vo výške neodvedeného poistného za zamestnancov v prípadoch, kde je vedené trestné stíhanie) bolo uložených 1 360 pokút v celkovej sume 131 294,95 EUR.

Sociálna poisťovňa bola aj v roku 2020 s cieľom zabezpečiť odvádzanie poistného a príspevkov ústretová voči odvádzateľom poistného a **upozorňovala** ich nad rámec svojich bežných postupov **na zaplatenie poistného** prostredníctvom:

- výziev v celkovom počte 27 260 (z toho voči zamestnávateľom 2 379),
- doručenia SMS správ a e-mailov,
 - o v počte 259 033, ktorými boli zamestnávatelia upozornení na aktuálny nedoplatok na poistnom v celkovej sume 164 276 715,42 EUR,
 - o v počte 122 335, ktorými boli samostatne zárobkovo činné osoby upozornené na dlžné poistné za aktuálne splatné bežné obdobie v celkovej sume 19 059 392,29 EUR.

Sociálna poisťovňa na zlepšenie platobnej disciplíny a eliminovanie negatívneho vplyvu nedodržania termínu splatnosti poistného, okrem výziev a urgencií platenia poistného realizovala najmä predpisovanie dlžných súm poistného rozhodnutím. V roku 2020 bolo **97 449 odvádzateľom poistného predpísané dlžné poistné rozhodnutím v celkovej sume 275 159 261,20 EUR** (z tohto počtu 54 253 zamestnávateľom v sume 237 709 441,08 EUR). **Penále bolo predpísané rozhodnutím 107 649 odvádzateľom v sume 68 365 990,85 EUR** (z tohto počtu 40 318 zamestnávateľom v sume 57 792 901,69 EUR).

Pobočky taktiež uskutočňovali osobné a telefonické rokovania za účelom dodržiavania splatnosti poistného. Najväčších dlžníkov zaradili aj do plánu vonkajšej kontroly. V odôvodnených prípadoch pobočky povolili splátky dlžných súm poistného formou splátkového kalendára.

V súvislosti s účelovým uvádzaním nesprávnych údajov zamestnávateľom vo výkaze poistného a príspevkov pobočky vykonali 655 kontrol (s prípadnou súčinnosťou dávkových útvarov, inšpektorátov práce), z toho bola v 9 prípadoch zistená účelovosť. Nesprávne vykázané údaje boli zistené vo väčšine kontrol, nebola však preukázaná účelovosť zo strany zamestnávateľov (išlo o bežné chyby pri registrácii, vykazovaní počtu dní, neoznámení prerušenia, vykazovaní nesprávnych vymeriavacích základov a pod.), tieto nedostatky boli v rámci kontrol odstránené.

Z dôvodu vzniknutého podozrenia na **zneužívanie systému sociálneho zabezpečenia poľskými zamestnávateľmi** bolo v roku 2020 skontrolovaných 5 „rizikových poľských zamestnávateľov“. Kontroly boli vykonané v pobočkách Bardejov, Dolný Kubín a Žilina. Na základe týchto kontrol bolo zistené, že žiadny z kontrolovaných zamestnávateľov nevykazoval znaky schránkovej firmy.

Pobočky spolupracujú s orgánmi činnými v trestnom konaní a podávajú trestné oznámenia na odvádzateľov poistného **pri účelovom neodvádzaní poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie**. V prípade, že zamestnávateľ odvedie len tú časť poistného, ktorú zrazil zamestnancovi, Sociálna poisťovňa poukázanú sumu rozdelí pomerne podľa jednotlivých sadzieb poistného. Uplatňuje sa § 143 ods. 4 zákona, tzn. ak platba poistného bola poukázaná v nesprávnej sume, Sociálna poisťovňa poukázanú sumu rozdelí pomerne podľa jednotlivých sadzieb poistného.

Pri všetkých postupoch v rámci vymáhania pohľadávok sa uplatňuje viacstupňová kontrola za účelom eliminácie subjektívnej diferenciacie postupu pri vymáhaní pohľadávok. Jednotlivé postupy a úkony zamestnancov útvarov vymáhania pohľadávok sú konzultované a zároveň kontrolované vedúcimi zamestnancami. Informačné systémy Sociálnej poisťovne umožňujú

v každom štádiu vymáhania pohľadávok prostredníctvom správneho výkonu (ďalej len „SV“) kontrolu vecnej správnosti a oprávnenosti úkonov vykonaných v SV a zabezpečujú priebežnú sledovanosť postupov, vykonaných a aktuálne vykonávaných úkonov zamestnancami útvarov vymáhania pohľadávok voči povinným osobám v procese vymáhania pohľadávok.

V roku 2020 bolo podaných celkom 2 363 trestných oznámení na 2 163 odvádzateľov poistného a povinných príspevkov vo veci neplatenia a neodvádzania poistného.

Sociálna poisťovňa zároveň v prípade dlhodobého a systematického neplnenia odvodových povinností, pristupovala k podaniu podnetov na zrušenie živnostenského oprávnenia dlžníkov v počte 77.

D.8. VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Sledované rizikové oblasti:
<i>28. Netransparentnosť verejného obstarávania. Nesprávne určenie metódy verejného obstarávania.</i>
<i>29. Vedomé uprednostnenie uchádzača zúčastneného na výberovom konaní verejného obstarávania.</i>
<i>30. Netransparentnosť verejného obstarávania – zabezpečenie IT</i>
<i>31. Zmluvné vzťahy nezohľadňujú záujmy Sociálnej poisťovne (cena, technická a softvérová vybavenosť, dodacie lehoty, školiteľská činnosť).</i>
<i>32. Uzatváraním dodatkov k zmluvám, ktoré sú výsledkom procesu verejného obstarávania, dochádza k zmenám podmienok súťaže, ktoré boli rozhodujúce pre výber najvhodnejšej ponuky.</i>

V oblasti verejného obstarávania boli s cieľom eliminácie rizík priebežne plnené nasledovné úlohy:

Transparentnosť bola zabezpečovaná najmä používaním transparentných postupov verejného obstarávania, ako sú verejná súťaž a užšia súťaž, a prostredníctvom elektronického trhu. Sociálna poisťovňa vypracovala harmonogram verejného obstarávania na rok 2020 s uvedením metód a predpokladaných hodnôt zákaziek a v prípade potreby bol priebežne aktualizovaný. Plán verejného obstarávania na nasledujúci rok a každá nepredvídateľná zmena vo verejnom obstarávaní v priebehu príslušného roka bola predkladaná generálnemu riaditeľovi Sociálnej poisťovne na schválenie.

V súťažných podkladoch bola venovaná maximálna pozornosť definovaniu obchodných a zmluvných podmienok dodania predmetu obstarávania. Zároveň bola venovaná maximálna pozornosť kvalitnému vypracovaniu súťažných podkladov, najmä stanoveniu technických, kvalitatívnych a ďalších požiadaviek Sociálnej poisťovne na predmet obstarávania.

Pri dodatkoch k zmluvám a zmenách zmlúv sa Sociálna poisťovňa snažila dôsledne dodržiavať podmienky stanovené zákonom o verejnom obstarávaní. Proces verejného obstarávania bol zabezpečovaný osobami, ktoré majú dostatočné skúsenosti s aplikáciou zákona o verejnom obstarávaní. Zamestnanci pri verejnom obstarávaní boli priebežne metodicky usmerňovaní v snahe dodržiavať zákon a vnútorné predpisy Sociálnej poisťovne. Celý proces verejného obstarávania a príslušná súvisiaca dokumentácia bola priebežne zverejňovaná v profile verejného obstarávateľa. Výber ekonomicky výhodného dodávateľa

a kontrola schválenia ekonomicky výhodnej ceny bola realizovaná určenými zamestnancami príslušného útvaru.

D.9. INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Sledované rizikové oblasti:
<i>33. Únik, neoprávnený prístup a zneužívanie informácií prostredníctvom informačného systému Sociálnej poisťovne. Politika hesiel do informačného systému. Politika prístupových práv do informačných systémov. Únik dát pri výskyte neštandardných situácií (oprava alebo vyradenie výpočtovej techniky).</i>
<i>34. Požiadavky na úpravy a zmeny APV – ich efektivita</i>
<i>35. Vytváranie a zmeny IS s dôrazom na tzv. vstavanú bezpečnosť (built-in security)</i>

Sociálna poisťovňa s cieľom zabránenia úniku a zneužitiu informácií z informačných systémov Sociálnej poisťovne vykonávala pri každom novoprijatom zamestnancovi vstupné školenie so zameraním na ochranu osobných údajov a dodržiavanie zákona a príslušných nariadení. V procese vstupných školení bol kladený dôraz na objasnenie pojmov „osobné údaje a ich spracúvanie v podmienkach SP“ a súvisiace dodržiavanie interných predpisov, t. j. Bezpečnostnej politiky SP a prevádzkového poriadku Sociálnej poisťovne. Sociálna poisťovňa na rok 2020 mala naplánované vykonanie viacerých cyklických, pravidelne sa opakujúcich preškolení a seminárov o otázkach bezpečnosti IS, zvyšovania bezpečnostného povedomia a dodržiavania bezpečnostnej politiky zamestnancov, ktorých realizáciu však narušila mimoriadna situácia, vyvolaná pandémiou ochorenia COVID 19, ktorá trvá dodnes.

Zároveň v oblasti politiky hesiel do informačných systémov sú prijaté opatrenia na zabránenie vstupu neoprávnenej osobe. Logický prístup k aplikačnému softvéru a údajom je obmedzený na autorizovaných používateľov. Predchádza sa tak neoprávnenému prístupu k informáciám uloženým v počítačových systémoch. Používatelia sú informovaní ohľadom svojich zodpovedností predovšetkým v oblasti správy hesiel a autentizačných prostriedkov a v oblasti používania zariadení. Systém správy hesiel je interaktívny, zaisťuje použitie kvalitných hesiel a zaručuje dodržiavanie nastavených požiadaviek na heslo.

Pri odsúhlasovaní prístupových práv do informačných systémov bol kladený dôraz na overenie oprávnenosti osôb, ktorým by mali byť údaje v informačných systémoch sprístupnené. Odsúhlasovanie prístupových práv do rôznych informačných systémov spracúvajúcich osobné údaje prebiehalo dvojínštane, a to zo strany vlastníka informačného systému a zároveň zo strany odboru bezpečnosti informačných systémov, ktorý bol v tomto smere rozhodujúcou inštanciou. Sociálna poisťovňa zároveň vedie evidenciu Záznamov o poverení spracúvať osobné údaje dotknutých osôb zamestnancami v prostredí Sociálnej poisťovne. Sociálna poisťovňa v roku 2020 zároveň priebežne komunikovala s Úradom na ochranu osobných údajov s cieľom dosiahnuť súlad aplikačnej praxe s legislatívou v oblasti ochrany osobných údajov.

V oblasti vytvárania a zmeny informačných systémov s dôrazom na tzv. vstavanú bezpečnosť (built-in security) s cieľom čo najvyššej transparentnosti a efektivity v oblasti požiadaviek na úpravy a zmeny informačných systémov v zmysle uzatvorených zmlúv, dodatkov k zmluvám a dohôd - prednostne na zapracovávaní legislatívnych zmien - participoval aj odbor koncepcií, integrácie a riadenia projektov. Požiadavky na úpravy a zmeny informačných systémov boli podrobne zdôvodňované, pričom boli popísané konkrétne úpravy

a zmeny v príslušnom informačnom systéme, vrátane popisu súvislostí resp. dopadu na iné informačné systémy (z dôvodu možných „vynútených“ úprav).

D.10. PREVÁDZKOVÁ ČINNOSŤ

Sledované rizikové oblasti:
<i>36. Výber a schvaľovanie projektov a rozpočtov na dodávku stavebných prác neriešené transparentne.</i>
<i>37. Prevzatie prác aj keď neboli dodané v požadovanej kvalite, množstve a dohodnutej lehote.</i>
<i>38. Neuplatňovanie zmluvne dohodnutých sankčných postihov za nedodanie tovaru a služieb v požadovanej kvalite, množstve, cene, príp. v dohodnutom termíne. Nedodržanie dohodnutých podmienok zo strany dodávateľa s cieľom získať výhody (materiálne, finančné).</i>
<i>39. Uzatváranie zmlúv, v ktorých dohodnuté podmienky nezohľadňujú záujmy Sociálnej poisťovne.</i>

V oblasti prevádzky bol s cieľom eliminácie rizík dôraz kladený na vypracovanie kvalitných a komplexných súťažných podkladov pre verejné obstarávanie, najmä stanoveniu správnych, úplných a ekonomicky opodstatnených technických, kvalitatívnych a cenových požiadaviek na predmet obstarávania.

Sledovanie záväzkov vyplývajúcich zo zmluvných vzťahov a zmluvne dohodnutých podmienok, ktoré sú v kompetencii odboru investícií a správy majetku a samotné preberanie dodávok všetkých prác, tovarov, služieb a technológií prebiehalo spravidla za účasti dvoch zamestnancov. Na preberaní bol prítomný príslušný referent, ktorý má akciu pridelenú a vedúci oddelenia alebo riaditeľ odboru za priamej účasti pracovníkov zodpovedných za špecifikáciu daného predmetu obstarávania a užívateľského útvaru, resp. pobočky.

V prípade nedodržania zmluvne dohodnutého termínu plnenia, resp. nedodržania kvalitatívnych parametrov predmetu zmluvy Sociálna poisťovňa voči dodávateľom, v súlade s uzavretými zmluvami uplatní zmluvné pokuty. V roku 2020 nebola žiadna zmluvná pokuta uložená, nakoľko k nedodržaniu zmluvne dohodnutého termínu plnenia, resp. nedodržania kvalitatívnych parametrov predmetu zmluvy nedošlo.

Zmluvné podmienky boli s cieľom zohľadnenia záujmov Sociálnej poisťovne kreované v rámci pripomienkového konania všetkými dotknutými útvarmi ústredia a boli súčasťou súťažných podkladov v rámci verejného obstarávania.

ZÁVER

Sociálna poisťovňa v roku 2020 kontrolnú činnosť v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi realizovala v nižšom rozsahu (cca 50%). Dôvodom bol vznik mimoriadnej situácie súvisiacej s pandemiou nového koronavírusu, v dôsledku ktorej významne vrástla agenda Sociálnej poisťovne hlavne v dávkovej oblasti, čo vyžadovalo presunutie personálnych kapacít.

Vnútna kontrola bola zameraná na oblasti, ktoré sú dôležité z hľadiska fungovania Sociálnej poisťovne v súlade so zákonom a z hľadiska včasného a správneho uspokojenia zákonných nárokov klienta. Zamestnanci odboru kontroly a sťažností ústredia vykonávali kontrolnú činnosť nezávisle od vecne príslušných organizačných útvarov vo väčšom rozsahu, s cieľom objektívneho posúdenia stavu kontrolovaných oblastí. Na základe predložených správ

od kontrolovaných subjektov možno konštatovať, že prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov a príčin ich vzniku boli v stanovených termínoch splnené, resp. sa priebežne plnia. Následné kontroly boli vykonané v prvom štvrtroku 2020, pričom bol zaznamenaný výrazný pokles nedostatkov, resp. v niektorých pobočkách už neboli zistené žiadne nedostatky v kontrolovanej oblasti.

Vonkajšie kontroly u zamestnávateľov boli vykonávané prednostne s cieľom zabezpečenia korektných údajov v informačných systémoch a zabezpečenia podkladov na rozhodnutie o dávke. V prípade potreby boli kontroly vykonávané v špeciálnom upravenom režime, ktorý umožňoval prevzatie potrebných dokladov v súlade s prijatými opatreniami. Komunikácia so subjektmi prebiehala vo zvýšenej miere elektronicky.

Plnenie úloh a opatrení definovaných v akčnom pláne bolo v roku 2020 taktiež negatívne ovplyvnené vzniknutou pandemickou situáciou, avšak príslušnými organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne boli priebežne sledované rizikové oblasti a v prípade zisteného podozrenia zo zneužívania sociálneho systému bolo vykonané zisťovanie skutkového stavu. V odôvodnených prípadoch boli podávané trestné oznámenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu. Okrem vyššie uvedených represívnych opatrení Sociálna poisťovňa vyvíjala aj preventívne aktivity, ktorými boli napr. upozorňovanie na zaplatenie poistného ešte pred jeho predpísaním, priebežné informovanie klientov, konzultácie a usmerňovanie o zákonných postupoch ošetrovujúcich lekárov pri výkone lekárskej posudkovej činnosti a vzdelávanie zamestnávateľov.